

Vastu võetud: 27. oktoobril 1922
Jõustus: 1. mail 1923
Allikas: Riigi Teataja, 1922, 138 (11. november 1922), lk. 669

Nr. 88. Riigikogu poolt 27. oktoobril 1922 a. vastuvõetud

Abielu seadus.

I.

§ 1. Käesolevale seadusele alluvad kõik Eestis elutsevad isikud, usu peale vaatamata, samuti ka Eesti kodanikud väljamaal.

I jagu.

A. Abiellu astumise üldised eeltingimised.

§ 2. Abiellu astuda võivad meesterahvad, kes kaheksateistkümmend, ja naisterühmad, kes kuusteistkümmend aastat vanaks on saanud.

§ 3. Abielu on keelatud: alanevate ja ülenevate sugulaste vahel, täis- ja pool-vendade ning -õdede vahel, onu ja tema venna- või õetütrel vahel, tädil ja tema venna- või õepojal vahel — vaatamata selle peale, kas see sugulus on tekkinud abielust või väljaspool abielu; samuti ka võõrasisa ja -tütrel ning võõrasema ja -pojal vahel.

§ 4. Abiellu astuda ei või:

- 1) parandamata vaimuhaiged;
- 2) langetõbised raskel kujul;
- 3) üleüldse isikud, kes oma teo iseloomust ja tähendusest ei suuda aru saada ehk oma tegevust juhtida;
- 4) pidalitõbised ja
- 5) suguhaiged haiguse külgehakkavuse järgus.

§ 5. Keegi ei või uude abiellu astuda enne, kui tema sennine abielu ei ole lõppenud abikaasa surma tõttu või seadusjõusse astunud kohtuotsuse läbi.

§ 6. Keelatud on abielu adoptiiv-vanemate ja -laste vahel nii kaua, kui kestab adoptioon.

§ 7. Lesk- ehk lahutatud naine ei või uude abiellu astuda enne, kui vana abielu lõppemisest on kümme kuud mööda läinud.

Märkus. Enne seda tähtaega lubatakse neile abiellu astuda: a) kui nad sünnitavad enne seda tähtaega; b) kui nad mitte varem kui nelja kuu pärast peale eelmise abielu lõppu ette näitavad riigi- ehk omavalitsuse teenistuses oleva arsti tunnistuse selle üle, et nad ei ole raskejalgised; d) kui uuesti abiellu astuvad üksteisega eelmisest abielust lahutatud abikaasad.

§ 8. Vanemate võimu all olevad allealised lapsed ei või abiellu astuda vanemate nõusolekuta.

On üks vanematest teadmata äraolekul, on ta ilma vanema õigusetal, on ta mõistuse kaotanud või üleüldse seesuguses olekus, kus ta oma tahtmist ei saa avaldada, siis jätkub ühe vanema nõusolekust. Keelduvad vanemad või üks neist

oma nõusolekust ilma mõjuva põhjusega, siis võib allealise kaebtuse peale luba anda abiellu astumiseks vastav kohus.

- § 9. Eestkoste all olev allealine ei või ilma eestkostja nõusolekuta abiellu astuda. Eestkostja võib aga loa andmisest keelduda ainult siis, kui isik, kellega tema eestkostjalune soovib abiellu astuda, on mõistetud kinnipidamisele vangiroodus või parandusmajas või mõnele raskemale karistusele, samuti ka kinnipidamisele vangimajas varguse, kelmuse, võõra vara omastamise ehk raiskamise eest; on andunud joomahimule, kõlvatule elule, pillamisele või muile jämedaile pahedele; kui abiellu astuda tahtjate vahel on liig suur vahe vanaduse suhtes. Keeldumise puhul ilma mõjuva põhjusega võib allealise kaebtuse peale luba anda abiellu astumiseks vastav kohus.

Eestkostja või tema lapsed võivad abiellu astuda isikutega, kes tema eestkostmise all on, ainult vastava kohtu loaga.

B. Väljamaal sõlmitud abielud.

- § 10. Abielud, mis sõlmitud väljamaal Eesti kodanikkude ja väljamaalaste vahel sõlmimise kohal maksva seadusliku korra järele, loetakse Eestis maksvaks, kui nad vastavad käesoleva seaduse §§ 2—5 nõuetele.

D. Väljamaalaste abielude sõlmimine Eestis.

- § 11. Väljamaalaste abielud, mis Eesti registreerimise asutustes sõlmitakse, peavad sisuliselt vastama mõlema abikaasa kodumaa materjaal-seaduse, samuti ka käesoleva seaduse §§ 2—5 nõuetele.

II jagu.

A. Abielu maksvusetus.

a) Tühised abielud.

- § 12. Abielu loetakse maksvusetuks:

- 1) kui mõlemad abikaasad või üks neist ei olnud abiellu astumise ajaks käesoleva seaduse § 2 ettenähtud aastaid vanaks saanud.
Erandina tuleb seesugune abielu maksvaks lugeda, kui naine on sellest abielust raskejalgseks jäänud või kui mõlemad abikaasad enne abielu tühistamise asja otsustamist kohtus jõudsid abielulisesse täiseasse;
- 2) kui abikaasad on neis sugulus- või hõimlusastmetes, mis käesoleva seaduse järele (§ 3) takistavad abiellu astumist;
- 3) kui mõlemad abikaasad ehk üks neist oli abielu sõlmimise ajal parandamata vaimuhaige, langetõbine raskel kujul või kui abiellu astuja mõne muu kestva põhjuse tõttu oma teo iseloomust ja tähendusest ei suutnud aru saada ehk oma tegevust juhtida, või oli pidalitõbine (§ 4);
- 4) kui mõlemad abikaasad ehk üks neist oli abiellu astumise ajal juba teises abielus (§ 6).

- § 13. Abielu tühistamise asjad kohtus algatakse prokurööri ettepanekul ehk asjast huvitatud eraisikute palvel.

Abielu lõppemise korral, olgu surma tõttu või mõnel muul teel, võib abielu tühistamise asi kohtus algatatud või edasi aetud saada ainult asjast huvitatud eraisikute palvel.

Sennikaua, kui mõlemad abikaasad elus, ei või kohtu toimetuses olev tühistamise asi asjast huvitatud eraisiku palvel ära lõpetatud saada, kuigi see asi tema poolt algatuse sai.

d) Vaieldatavad abielud.

§ 14. Abikaasal on õigus nõuda abielu maksvusetuks tunnistamist:

- 1) kui tema abielu sõlmimise ajal mõne ajutise põhjuse tõttu oma teo iseloomust ja tähendusest ei suutnud aru saada ehk oma tegevust juhtida;
- 2) kui teine abikaas abielu sõlmimise ajal põdes suguhaigust haiguse külgehaakavuse järgus;
- 3) kui tema eksituse tõttu abiellu on astunud, olgu, et ta ei soovinud üleüldse abiellu astuda ehk et ta ei soovinud abiellu astuda selle isikuga;
- 4) kui teda tõukas abiellu astuma eksituses olemine teise abikaasa niisuguste omaduste suhtes, mille puudumisel ei saa oletada, et ta selle abikaasaga võiks abielulist ühiselu elada;
- 5) kui abikaas teda abiellu astumisele on avatlenud vale teadetega või tõe varjamisega selle kohta, kes ta on; või olude kohta endisest elust, mis nõudjat poolt oleksid tagasi hoidnud abiellu astumast;
- 6) kui teda sunniti nõusolekut avaldama abiellu astumiseks läheda ja tõsise hädaohuga, millega ähvardati tema ehk tema lähedal seisva isiku elu, tervist või au.

§ 15. Eelmises (14) paragrahvis ettenähtud nõudmise õigus kustub kuue kuu jooksul, arvates nõudmise põhjuse nõudjale teatavaks saamise ehk ähvardava hädaohu lõppemise ajast, igatahes aga viie aasta jooksul, arvates abiellu astumise ajast.

§ 16. Pärijatel on õigus nende pärandaja poolt § 14 põhjal alustatud abielu maksvusetuks tunnistamise asja edasi ajada.

d) Abielu maksvusetuse tagajärjed.

§ 17. Abielu maksvusetuse tagajärjed (§§ 12—16) korraldatakse maksva tsiviilseaduse järele.

§ 18. Abielu maksvusetuks tunnistamise puhul saab naine selle perekonnanime tagasi, mis temal oli enne sellesse abiellu astumist.

§ 19. Ühel ajal abielu maksvusetuks tunnistamisega korraldab kohus ka laste saatuse, määrates, kumba abikaasa juure nad jäävad; selle juures võtab kohus arvesse abikaasade omavahelist kokkulepet, kui see saavutatud, kuid peab silmas siiski ainult laste huvisid ja paneb võimalikult tähele ka laste eneste soove, kui nad on juba meelemõistuslikes eas.

c) Seadusest kõrvalekaldumised, millele ei järgne abielu maksvusetus.

§ 20. Vormiliste nõuete rikkumist, mis vastava registreerimise asutuse poolt abielu sõlmimise juures tehtud, ei loeta abielu maksvusetuks tunnistamise põhjuseks.

D. Abielu lahutamine.

a) Lahutamise põhjused.

§ 21. Kui üks abikaasadest on abielu rikkunud, siis on teisel abikaasal õigus abielu lahutamist nõuda.

See õigus kustub kuue kuu jooksul, arvates sellest ajast, mil nõudjale abielu rikkumine teatavaks sai, igatahes aga viie aasta jooksul, arvates abielu rikkumise ajast.

Abikaasal ei ole õigust lahutamist nõuda, kui see abielu rikkumine sündis tema nõusolekul ehk kui ta rikkujale andeks andis.

Samadel põhjustel ja tähtaegadel võib lahutamist nõuda ka abikaas, kes pärast abiellu astumist teada saab, et teine abikaas on enne abiellu astumist, kuid pärast nende kihlust, olnud kellegi teisega sugulises ühenduses.

§ 22. Kui üks abikaasadest on teise kuritahtlikult maha jätnud, ehk teadmata kuhu ära läinud, ja ei ilmu oma perekonna juure tagasi, ilma et tal äraolemiseks mõjuvaid põhjusi oleks, siis võib mahajäetu, kui äraolemine on kestnud vähemalt üks aasta, nõuda lahutamist.

Enne nõudmise tõstmist, igatahes aga mitte varem kui peale üheksakuulist äraolekut, peab mahajäetud abikaas seda kohut, kellele nõudmisasi allub, paluma äraolijat abikaasat välja kutsuda, tarbekorral kuulutuse läbi, ette pannes temale kolme kuu jooksul perekonna alalise elukohta tagasi tulla.

Abielu lahutamise nõudmine võib tõstetud saada ainult peale selle tähtaja möödaminekut.

Kui äraolija kohtu kutsel küll ilmus oma perekonna juure, kuid uuesti oma abikaasa kuritahtlikult maha jättis ehk teadmata kuhu ära läks ja see teistkordne äraolemine kestis juba vähemalt üks kuu, siis võib mahajäetu esineda lahutamise nõudega ilma uue kutsetoimetuseta.

Märkus. Ühetaoliseks kuritahtliku mahajätmisega loetakse: a) naise keeldumist mehele uude elukohta järele minemast ilma mõjuva põhjuseta; b) mehe keeldumist elukoha vahetamise puhul naist kaasa võtmast ilma mõjuva põhjuseta ja d) kui üks abikaas teist sunnib lahus elama.

§ 23. On abikaasad kokkuleppimatuse tõttu vahetpidamata vähemalt kaks aastat lahus elanud, siis võib kumbki abikaas lahutamist nõuda.

§ 24. Kui abikaasad põhjusil, mis neist ära ei ripu, sunnitud on lahus elama vähemalt kolme aasta kestel, siis võib kumbki abikaas lahutamist nõuda.

§ 25. Abikaas võib lahutamist nõuda:

- 1) kui teine abikaas tahtlikult, vastu nõudja tahtmist, takistab sigitamist;
- 2) kui teine abikaas, mitte rauganõtruse tõttu, vaid muil põhjustel, on täiesti suguvõimetu või sigitusvõimetu.

§ 26. Abikaas võib nõuda lahutamist:

- 1) kui teine abikaas abielu ajal on jäänud vaimuhaigeks, mis kestis juba üle aasta ja mida parandamatuks tunnistatakse, või kui ta põeb langetõbe;
- 2) kui teine abikaas põeb külgehakkavat suguhaigust, pidalitõbe või mõnda äärmiselt vastikut tõbe.

§ 27. Abikaas võib nõuda lahutamist, kui teine abikaas on andunud liigjoomisele, pillamisele, kiimalusele või elab üleüldse kõlvatumat elu, või kui tema juures on ilmsiks tulnud loomuvastased pahed.

§ 28. Abikaas võib nõuda lahutamist, kui teine abikaas:

- 1) kavatseb temalt elu võtta ehk tema tervist rikkuda;
- 2) käib temaga julmilt ümber;

- 3) tahtlikult oma kohustust perekonna ülespidamises või tema eest hoolitsemises ei täida või väga hooletusse jätab;
- 4) teotab tema au;
- 5) katsub temalt vabadust võtta.

Nõudmise õigus selle paragrahvi järele kustub kuue kuu pärast, arvates päevast, mil lahutamise põhjus nõudjale teatavaks sai, igal juhtumisel aga viie aasta pärast peale lahutamise põhjuse tekkimist.

Andeksandmine võtab õiguse lahutamist nõuda.

§ 29. Abikaas võib nõuda lahutamist, kui teine abikaas on kohtu poolt mõistetud kinnipidamisele vangiroodus või parandusmajas, või muude, veel raskemate karistuste kandmisele, samuti ka kinnipidamisele türmis varguse, kelmuse, võõra vara omastamise ehk raiskamise eest.

§ 30. Abielu lahutatakse, kui mõlemad abikaasad seda ühiselt ja vankumata soovivad.

b) Abielu lahutamise tagajärjed.

§ 31. Abielu lahutamise tagajärjed korraldatakse maksva tsiviilseaduse järele.

§ 32. Lahutatud naine hoiab mehe perekonnanime alal, kui ta ise oma endist perekonnanime tagasi ei soovi.

Kui aga naine tunnistatakse lahutamises süüdlaseks pooleks, siis võib kohus mehe palve peale, arvesse võttes kõiki asjaolusid, naiselt mehe perekonnanime ära võtta; niisugusel juhtumisel saab ta tagasi oma endise perekonnanime.

§ 33. Laste saatus peale abielu lahutamist korraldatakse käesoleva seaduse § 19 järele.

D. Väljamaal toimetatud Eesti kodanikkude abielu maksvusetuks tunnistamine ja lahutamine.

§ 34. Väljamaal toimetatud Eesti kodanikkude abielu maksvusetuks tunnistamine ja lahutamine, kui see on toimetatud koha peal maksva seadusliku korra järele, loetakse Eestis maksvaks, kui seesugune maksvusetuks tunnistamine või lahutamine sündis ühel neist põhjustest, mis on ette nähtud käesolevas seaduses abielu maksvusetuks tunnistamise või lahutamise kohta.

Märkus. Väljamaal käesoleva seaduse § 30 ettenähtud põhjusel toimetatud abielu lahutamise registreerimiseks Eestis on tarvilik, et mõlemad lahutatud abikaasad lahutamise registreerimispalves kinnitaksid, et abielu lahutamise põhjuseks oli tõesti nende omavaheline kokkulepe.

E. Väljamaalaste abielude lahutamine Eestis.

§ 36. Eestis elavate väljamaalaste abielusid võidakse Eesti kohtutes lahutada käesolevas seaduses ettenähtud lahutamispõhjuste järele.

Seaduse maksmahakkamisest.

§ 36. Käesolev seadus hakkab maksma tähtajal ja tingimistel, mis iseäralises maksmapanemise seaduses määratakse.

Algkirjale allakirjutanud

Riigikogu esimees Joh. Kukk.

Abisekretäär V. Pezold.